

19 IV 1943

POWSTANIE W GETCIE WARSZAWSKIM

W 78. rocznicę wybuchu powstania w getcie warszawskim rozdajemy żółte żonkile - symbol tego, że łączy nas pamięć o powstaniu, jego bohaterkach i bohaterach.

Pamiętamy o **Marku Edelmanie**, ostatnim przywódcy Żydowskiej Organizacji Bojowej, który przeżył likwidację getta. Do końca życia w rocznicę powstania przychodził pod Pomnik Bohaterów Getta, by oddać hołd poległym towarzyszom a wraz z nim coraz więcej ludzi **z żółtymi kwiatami**.

W tym roku akcja ŻONKILE organizowana przez Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN po raz pierwszy ma motyw przewodni - **kobiety i ich rola w zrywie sprzed kilkudziesięciu lat**.

19 kwietnia 1943 r. niemieckie oddziały weszły do getta, by je ostatecznie zlikwidować. Do walki z nimi stanęło około 650 żydowskich bojowników. Symbolem powstania stały się flaga żydowska i polska zawieszona na wysokiej kamienicy przy pl. Muranowskim.

Dowodzący siłami niemieckimi Jürgen Stroop podał w swoim raporcie, że jego oddziały ujęły lub zabiły ponad 56 tys. Żydów. Wg raportu Stroopa 36 tys. ludzi Niemcy deportowali do obozów pracy na Lubelszczyźnie, pozostali zginęli na miejscu lub w komorach gazowych Treblinki.

Zaledwie kilkudziesięciu powstańcom udało się wydostać z płonącego getta. Walki pojedynczych grup powstańczych trwały aż do 16 maja. Tego dnia na znak zwycięstwa Niemcy wysadzili w powietrze Wielką Synagogę przy ul. Tłomackie. Stroop zapisał w swoim raporcie: „Żydowska dzielnica mieszkaniowa w Warszawie już nie istnieje!”.

Gela Seksztajn (1907-1943)

Gela Seksztajn urodziła się w Warszawie w 1907 roku. Studiowała w krakowskiej ASP. W getcie warszawskim angażowała się w działalność kulturalną i pracę Żydowskiej Samopomocy Społecznej.

Pracowała jako wychowawczyni i nauczycielka rysunków w kuchniach dla dzieci. Malowała portrety dzieci, swoją córeczkę, męża, pracowników szkoły. Po rozpoczęciu akcji likwidacyjnej w getcie Emanuel Ringelblum podjął decyzję o ukryciu zebranych materiałów. Gela musiała wybrać prace, które miały doczekać czasów powojennych. Gela, jej mąż Izrael i ich córeczka Margolit zginęli najprawdopodobniej podczas powstania w getcie.

*„Jestem bodaj jedyną malarką spośród wszystkich żydowskich malarzy i w ogóle (...) żydowskich twórców – ludzi sztuki, których już z nami nie ma. Sądzę, że naród żydowski przyszłości nie powinien składać się wyłącznie z rzemieślników (...). Dlatego należy też ratować żydowskiego artystę, aby mógł później odtworzyć życie żydowskie za pomocą pióra i pędzla.”

*Z listu Geli Seksztajn z 22 września 1942 r. do pana Hirszela, jednego z kierowników szpuz B. Hallmana w getcie warszawskim, gdzie ukrywała się Gela i jej rodzina.